

УДК 323(540):316.42
DOI: <https://doi.org/10.17721/2523-4064.2024/11-6/13>

Ірина ПЕТЛЕНКО, канд. філос. наук
ORCID ID: 0000-0001-9780-9014
e-mail: iryna.petlenko@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПОСТКОЛОНІАЛЬНА ІНДІЯ: РОЛЬ ЛІДЕРІВ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Вступ. Присвячено аналізу формування постколоніальної ідентичності Індії після здобуття незалежності 15 серпня 1947 року. Розглянуто головні наративи соціально-філософського дискурсу, вплив персоналій на побудову державності та політичні аспекти, що визначили подальший розвиток країни.

Методи. Дослідження включають у себе історичний, соціологічний та політологічний інструментарій у руслі постколоніальних досліджень, доповнений методологією теорії еліт та методом критичної історіографії.

Результати. Показано, як колоніальне панування Британської імперії призвело до глибокої кризи ідентичності індійців. Колоніалізм не лише фізично окупував країну, а й зруйнував свідомість її населення, впроваджуючи комплекс меншовартості та пригнічуючи автентичні культурні цінності. Індійську історію було переформатовано колоніальною адміністрацією, що перешкоджало формуванню національної самосвідомості. У відповідь на ці виклики, постколоніальні лідери, спрямували свої зусилля на повернення індійцям почуття гідності через звернення до джерел національної культури. Досліджено роль Джавахарлала Неру та Бгімрао Рамджі Амбедкара у формуванні нової постколоніальної ідентичності за допомогою політичних реформ. Розкрито, що Неру впровадив принципи світськості, секуляризму, демократичного соціалізму та культурного різноманіття. Його політика базувалася на ідеях єдності через визнання відмінностей. Амбедкар був очільником комітету з розроблення Конституції. Він забезпечив закріплення рівності та соціальної справедливості. Підкреслено, що його боротьба за права недоторканих стала визначальним етапом у досягненні соціального прогресу, а його внесок у конституційні реформи, такі як заборона дискримінації та захист інтересів меншин, створив умови для рівноправного розвитку багатонаціональної держави.

Висновки. Висвітлено важливість культурних, політичних і економічних аспектів у формуванні сучасної Індії. Аргументовано, що постколоніальна ідентичність, заснована на принципах "єдності в різноманітті", стала можливою завдяки зусиллям національних лідерів. Проаналізовано політику модернізації новоствореної держави Індії, досліджено, які політичні реформи в постколоніальній Індії були ґрунтом для формування нової ідентичності індійця, зокрема скасування дискримінації за релігійною, соціальною чи іншими ознаками та захист прав і свобод громадян, закріплення принципу світськості та відділення державної влади від релігійної.

Ключові слова: постколоніальна ідентичність, Джавахарлал Неру, Бгімрао Рамджі Амбедкар, світськість, "єдність в різноманітті".

Вступ

Індія оголосила себе незалежною державою 15 серпня 1945 року. Саме з цього часу *de jure* можна говорити про постколоніальний етап існування країни. До цього часу на півострові Індостан не було незалежної цілісної країни в таких територіальних межах, такої форми державного устрою. Тому питання, що спонукало індійців до руху за звільнення та виходу зі складу Британської імперії постало більш гостро. А саме питання ідентичності.

Індія відома всьому світові своєю оригінальною культурою. Йога, аюрведа, джойтіш – лише неповний перелік того, що інтегрувалося в низку інших культур, проте не втратило своєї самобутності. Але нова держава, що пережила тривалий період колонізаторської політики, зіткнулася з потребою нової національної модернізації. Постколоніальна ідентичність потребує нових світоглядних орієнтирів та виокремлення тих цінностей, що не просто об'єднують території в одну країну, але і зможуть її утримати та розвивати, тобто охопити низку соціальних, політичних, культурних і економічних аспектів, які виникли в результаті колоніального досвіду та його наслідків.

Завдання нашого дослідження – проаналізувати, які наративи були провідними в соціально-філософському постколоніальному дискурсі Індії, а також роль персоналій, що їх просували.

Методи

Методи дослідження включають у себе історичний, соціологічний та політологічний інструментарій у руслі постколоніальних досліджень, доповнений методологією теорії еліт та методом критичної історіографії.

Джерела. Для написання статті використано роботи Джавахарлала Неру та Бгімрао Рамджі Амбедкара, де

висвітлено їхнє бачення нового курсу Індії та принципів, на яких він має базуватися. Також джерелом є Конституція Індії в її першій редакції 1950 р., де закріплено нове ставлення до релігійного, соціального, культурного різноманіття країни. Також розглянуто праці дослідників, які ілюструють сучасний погляд на перші кроки формування постколоніальної ідентичності та здійснених політичних реформ на світанку індійської незалежної держави – Ашина Нанді, Ромілі Тхапар, Френка Френкель.

Результати

Якщо поглянути на підходи в індійському науково-соціальному дискурсі до визначення того, що є базовим індійським культурним наративом, то можна виокремити два напрями. Перший пов'язаний із критикою колоніальної політики Британської імперії та сприйняттям цього історичного періоду Індії як періоду стагнації. Індійський політичний психолог та соціолог Ашин Надні стверджує, що колоніалізм не лише фізично окупував країну, але й націлився на свідомість та самовідчуття місцевих людей. Колоніальні правителі нав'язували свої культурні та моральні цінності, сприяючи зміні уявлення індійців про самих себе та власну культуру. Відповідно до Нанді, колонізація внесла розкол у свідомість індійського суспільства, створивши "внутрішнього ворога" – пригнічену частину ідентичності, що існувала всередині самих людей (Nandy, 1988). Такий стан став причиною втрати індійцями автентичного зв'язку зі своєю культурною спадщиною та ідентичністю.

Тобто йдеться не лише про політичний чи економічний тиск, але про колоніалізм як форму внутрішньої деструкції, яка змусила місцеве населення сприйняти образ колонізатора та навіть підсвідомо повірити в його

вищість. Це позбавило людей самоцінності й змусило відчувати комплекс меншовартості.

Індійська історикня Роміла Тхапар критикує колоніальний підхід до індійської історії, підкреслюючи, як британська адміністрація спотворювала індійську історію, щоб виправдати колоніальне панування. Вона пояснює, як цей підхід вплинув на сучасні уявлення про минуле і перешкоджав розвитку індійської національної самосвідомості. Зокрема, у своїй роботі "Минуле як теперішнє: формування сучасних ідентичностей через історію" вона аналізує, як минуле часто перекинується для виправдання сучасних політичних і культурних позицій, що веде до створення колективної ідентичності на основі певних історичних наративів. Вона піддає критиці спроби використання історії для підтвердження правоти конкретних ідеологій, наголошуючи, що таке сприйняття минулого є значно складнішим і різноманітнішим. Вона звертає увагу на те, як історія впливає на формування національної ідентичності і як суспільство маніпулює минулим, щоб сформувати певне бачення сучасності (Thapar, 2019).

Проте ідея розгляду періоду колоніалізму як періоду всебічного приниження іде поряд із пошуками власної ідентичності. Тому інший напрям – це звернення до "автентичної Індії". Саме звернення до культурних витоків стало основою Руху опору та боротьби за незалежність. У книзі Нанді "Внутрішній ворог: втрата та відновлення себе в період колоніалізму" особистості на зразок Магатми Ганді описуються як такі, що прагнули повернути індійцям почуття власної гідності та допомогти їм відновити національну ідентичність (Nandy, 1988). Себто Ганді був прикладом опору, вкоріненого в культурній автентичності та духовності.

Ці два напрями часто є взаємодоповнювальними. Формування постколоніальної національної ідентичності – це прояв інтересу до "національного міфу", що має культурну, історичну та філософську основу. А провідниками цього міфу стали нові індійські політичні еліти. Саме тому, аналізуючи фактори, які вплинули на формування постколоніальної національної ідентичності насамперед варто говорити про роль лідерів та наративів, які вони вносили в політичний дискурс.

Однією з найвпливовіших постатей у незалежній Індії був її перший прем'єр-міністр, послідовник Магатми Ганді – Джавахарлал Неру. Він народився 14 листопада 1889 року в Аллахабаді (сучасний штат Уттар-Прадеш) у родині заможного адвоката і політика Мотілала Неру. Його мати, Сварупрані, походила з впливової брагманської сім'ї. Неру отримав освіту у Великій Британії: навчався у школі Гарроу, а потім у Кембриджському університеті, де здобув ступінь у галузі природничих наук. Пізніше він вивчав право в Лондоні й став адвокатом. Після повернення в Індію і долучення до боротьби за незалежність швидко став однією з провідних фігур Індійського національного конгресу (ІНК). Його заарештовували кілька разів за участь у націоналістичних кампаніях, таких як Рух за громадянську непокору та Рух "Геть з Індії" (Quit India Movement). Проте його політична кар'єра була успішною та продовжувалася аж до року його смерті 1964 (Sharma, 1955).

Погляди Неру на побудову нової Індії ґрунтувалися на ідеях секуляризму та світськості, а також принципах демократичного соціалізму. Зокрема, він наголошував на тому, що держава не повинна мати офіційної релігії. Він прагнув створити Індію, де всі релігії мали б рівні права, а національна політика була б відокремленою від

релігійного впливу. Принцип рівності релігій дуже важливий як для тогочасної Індії, так і для сьогоденної. Неру розглядав релігію як приватну справу кожного громадянина. Він вважав, що держава не повинна надавати переваги жодній релігії або втручатися в релігійні практики. Це дозволило уникнути домінування однієї релігії, зокрема індуїзму, в країні, де мешкали мусульмани, сикхи, християни та представники інших конфесій.

Конфлікти на релігійному ґрунті – одна з причин розділення Індії в середині країни, а також одна з підстав війни з Пакистаном. Коріння, на думку Неру, росте з колонізаторської політики Британії. У своїй радикальній формі – релігійний фанатизм – релігія була інструментом колоніального правління, яке розділяло індійське суспільство (Nehru, 1985). Для Неру світськість була способом протистояти релігійним поділам, закладеним колоніальними адміністраціями.

У своїй політиці Неру прагнув досягнути того, щоб жодна релігія не використовувалася як основа для дискримінації або привілеїв. Він підтримував конституційні положення, які забезпечували свободу віросповідання, а також забороняли релігійну дискримінацію.

Під керівництвом Неру, у Конституції Індії 1950 року було закріплено принцип світськості. Ось перелік статей, що стосувалися релігійної свободи та захисту меншин:

- Рівність перед законом. "Держава не може відмовити жодній особі в рівності перед законом або в рівному захисті законів на території Індії" (The Constitution of India, 1950, Article 14).

- Заборона дискримінації за ознаками релігії, раси, каст, статі або місця народження. Крім того, стаття включає досить широкий спектр питань: обмеження перебування на різних територіях, доступу до громадських місць, користування муніципальними криницями, дорогами тощо (The Constitution of India, 1950, Article 15).

- Свобода совісті та свобода сповідувати релігію, безперешкодно відправляти релігійні обряди і ритуальні обряди та поширювати релігію. При цьому в статті закріплюється право держави сприяти, до прикладу, будівництву релігійних споруд, храмів (The Constitution of India, 1950, Article 25).

- Захист інтересів меншин. "(2) Жодному громадянину не може бути відмовлено в зарахуванні до будь-якого навчального закладу, що утримується державою або отримує допомогу з державних фондів, лише на підставі релігії, раси, каст, мови або будь-якої з них" (The Constitution of India, 1950, Article 29).

- Право меншин на створення та управління закладами освіти. "(1) Усі меншини, незалежно від релігії чи мови, мають право створювати навчальні заклади та управляти ними за своїм вибором. (2) Держава, надаючи допомогу навчальним закладам, не повинна дискримінувати будь-який навчальний заклад на тій підставі, що він перебуває під управлінням меншини, чи то за ознакою релігії, чи мови" (The Constitution of India, 1950, Article 30).

Таким чином, Неру вдалося закріпити принцип світськості конституційно, що стало головним інструментом збереження єдності мультикультурної Індії, де на одній території поруч проживають представники дуже відмінних між собою релігійних конфесій.

Економічну політику Неру визначив як демократичний соціалізм. Ключові пункти цієї політики такі:

1. *П'ятирічні плани*. Впровадження централізованого планування на базі соціалістичних принципів.

2. *Індустріалізація*. Створення державного сектору важкої промисловості, зокрема в енергетиці, машинобудуванні та сталі.

3. *Сільське господарство*. Акцент на аграрній реформі, включаючи перерозподіл землі.

4. *Соціальна рівність*. Пріоритетність економічної справедливості над прибутковістю.

Економічна політика Джавахарлала Неру інтегрувала демократичний соціалізм та прагнула збалансувати державну індустріалізацію та залучення приватного підприємництва в межах "змішаної економіки" (Shashi, 1996). Для зростання потенціалу країни Неру обмежив можливості для іноземних капіталовкладень. А державним коштом фінансувалися масштабні інфраструктурні проекти, зокрема будівництво гідроелектростанцій.

Френк Френкель, детально проаналізувавши політичну та економічну трансформацію Індії під час перших трьох десятиліть після здобуття незалежності, доходить кількох висновків. Неру прагнув розподілити сфери впливу державного та приватного сектору. Першому призначалася ключова роль, а приватний мав локальне значення. Проте це було зроблено через прагнення збалансувати економічний розвиток і соціальну рівність, використовуючи державні інструменти для боротьби з нерівністю та забезпечення основних соціальних послуг.

Дослідник виокремлює певні складнощі, з якими зіткнувся уряд під керівництвом Неру: бюрократія, високий рівень бідності, неефективність попередньої соціальної політики та нерівномірний розподіл ресурсів. Ці проблеми розв'язувалися шляхом "поступової революції". Тобто демократичний соціалізм Неру – це пошук балансу між державним втручанням та приватними ініціативами (Frankel, 1978).

Оцінка політики Неру неоднозначна. Критика торкнулася таких пунктів, як повільність економічного зростання, надто велика роль держави в економіці, заострення конфлікту з Пакистаном на фоні кашмірського питання.

Проте внесок у розвиток як індійської державності, так і формування нової національної ідентичності значний. Неру на посаді прем'єр-міністра був продовжувачем курсу Ганді, прагнучи об'єднати індійське суспільство. Його головною метою було об'єднання Індії як багатонаціональної, багатомовної та багаторелігійної країни, але без визначення однієї релігії чи мови як панівної. Неру заклад основи сучасної Індії як світської та демократичної держави, де єдність базується на взаємному визнанні культурного та релігійного розмаїття. Його ідеї про "єдність у різноманітті" стали принципом, який визначив індійську національну ідентичність.

На прикладі реалізації політичного курсу Неру було показано, яким чином його власні світоглядні принципи та ідеологічні установки вплинули на управлінську діяльність. Показовим є закріплення принципів світськості та курсу демократичного соціалізму в Конституції Індії 1950 року. Водночас значну роль у формуванні цього документу відіграв ще один політичний діяч, лідер партії недоторканих – Бгірмао Рамджі Амбедкар.

Він був індійським юристом, економістом, політичним лідером і соціальним реформатором. Народився в родині далитів (тоді відомих як "недоторкани"), тому з раннього віку мав досвід дискримінації. Проте йому все ж таки вдалося здобути освіту в університеті в Бомбеї, потім він навчався в Колумбійському університеті (США), де отримав ступінь з економіки, а також вивчав право в Лондонській школі економіки.

Його політична активність почалася з 1924 року із заснування Товариства покращення життя пригноблених (*Bahishkrit Hitakarini Sabha*). Громадська діяльність продовжилася в кампаніях далитської боротьби за рівні права з іншими кастами. Наприклад, у 30-х роках ХХ ст. він організував протести за право недоторканих доступу до храмів та священних місць.

Важливим досягненням його кампанії за права недоторканих було підписання Пакту в м. Пуна з Магатмою Ганді, що містив такі пункти:

- Скасування окремих виборчих округів для недоторканих.

- Надання зарезервованих місць у виборних органах влади для представників недоторканих у межах загальних виборів.

- Збільшення квоти місць для недоторканих у законодавчих органах порівняно з первісною пропозицією британського уряду.

- Покращення соціально-економічного становища недоторканих, включаючи доступ до освіти, роботи та інших можливостей (Ambedkar, & Gandhi, 1932).

Пунський пакт став важливим компромісом, що дозволив уникнути ескалації міжкастових конфліктів. Проте багато далитів, зокрема сам Амбедкар, пізніше висловлювали розчарування угодою, оскільки вона не розв'язала їхніх соціально-економічних проблем повною мірою.

Одним із найвизначніших досягнень Амбедкара було призначення його в 1947 році головою Комітету з підготування Конституції Індії. Його внесок у розроблення Конституції, яка гарантувала рівність і соціальну справедливість, став визначальним для сучасної Індії, за що його називають "батьком Конституції". Основні статті, запропоновані або розроблені за участі Амбедкара:

- Гарантія рівного доступу до державної служби та заборона дискримінації на кастовій основі. "(2) Жодного громадянина не можна позбавити права або зазнавати дискримінації лише за ознаками релігії, раси, касты, статі, походження, місця народження, проживання або за будь-якою з цих ознак щодо будь-якої роботи або посади в державі" (The Constitution of India, 1950, Article 16).

- Визнання практики недоторканих незаконною та призначення покарання за це. Ця стаття є ключовою у боротьбі з кастовою дискримінацією. "Недоторканність" скасовується, а її практика в будь-якій формі забороняється. Застосування будь-яких обмежень, що впливають з "недоторканих", є правопорушенням, яке карається відповідно до закону (The Constitution of India, 1950, Article 17).

- Заборона примусової праці та торгівлі людьми в статті 23 захищає права робітників і бореться з експлуатацією маргіналізованих груп (The Constitution of India, 1950, Article 23).

- Закріплення соціального забезпечення маргіналізованих груп визначено через зобов'язання держави сприяти освітньому та економічному розвитку каст і племен, які зазнають дискримінації (The Constitution of India, 1950, Article 46).

- Резервування місць у парламенті та законодавчих зборах для найменш захищених верств населення через встановлення квот для представників каст і племен у виборних органах (The Constitution of India, 1950, Article 330, 332).

Цей перелік статей із Конституції Індії показовий для аналізу тих ідеологічних установок, які намагався просунути Амбедкар через свою політичну діяльність. На посаді міністра в першому уряді Індії він поряд із проб-

лемами захисту прав далитів також ініціював низку законів щодо захисту прав жінок.

Якщо Неру був послідовником Ганді та входив до складу Індійського національного конгресу, то Амбедкар належав до іншої політичної сили. Він у 1936 році заснував *Independent Labour Party* (Незалежна робітничка партія), яка представляла інтереси пригноблених каст і робітників. А у 1942 році створив *Scheduled Castes Federation* для боротьби за політичне представництво недоторканих.

Проте неоднорідність та соціальну нерівність індійського суспільства не можна було вирішити просто низкою законів та уставних документів. Амбедкар убачав у самому індуїзмі корінь обмеженості можливостей боротьби за рівність прав для різних верств населення. Тому в 1956 році він здійснює радикальний релігійний перехід до буддизму. Ця релігія початково, ще в період свого виникнення в стародавній Індії, критикувала варни та касты і говорила про рівність можливостей незалежно від соціального статусу чи гендеру.

Отже, Амбедкар своєю політичною та громадською діяльністю справив величезний вплив на сучасну Індію як політик, юрист, соціальний реформатор і автор Конституції Індії. Його справа була направлена на подолання багатовікової соціальної несправедливості та формування демократичного і світського суспільства.

Дискусія і висновки

Проаналізувавши вплив лідерів соціально-політичний дискурс в Індії в ранній період після здобуття незалежності на прикладах двох активних діячів – Неру та Амбедкара – варто визначити, які ж саме наративи, що формували б нову постколоніальну національну ідентичність, вони просували.

Варто виокремити певні спільні риси.

По-перше, прагнення соціальної справедливості: скасування дискримінації за релігійною, соціальною чи іншими ознаками та захист прав і свобод громадян, хоча для Неру підстава такої рівності була більшою мірою економічна, а для Амбедкара – релігійна (проблема в традиційному варновому устрої, закріпленому ще в Законах Ману).

По-друге, світськість та відокремлення державної влади від релігійної. Традиційно в індійському суспільстві періоду стародавності та середньовіччя влада брагманів була вищою за владу намісних князів чи царів. Проте нова Індія, на думку нових лідерів, мала позбутися не лише правління колонізаторів, але й втручання у вирішення питань соціально-політичних, економічних, релігійних організацій, що також підкріплювалося відсутністю в Конституції поняття державної офіційної єдиної релігії.

По-третє, демократія як форма правління, а республіка – як форма державного устрою. Саме таке управління, на їхню думку, засноване на верховенстві закону, соціальній рівності та свободах, є найкращим для нової

незалежної Індії. Важливим є усвідомлення власної особливості відмінності, підкреслення дистанціювання від монархічної Британії.

Таким чином, формування постколоніальної національної ідентичності в Індії стало результатом взаємодії ідей культурної автентичності, історичного осмислення та політичного курсу нових еліт, спрямованого на єдність у різноманітності. Національна модернізація, втілена Амбедкар, Неру та іншими, спиралася на принципи світськості, демократичного соціалізму та економічного планування. Неру прагнув об'єднати країну через ідеї рівності, взаємного визнання культурного розмаїття та відокремлення держави від релігії. Його конституційні реформи забезпечили права меншин, рівність і свободу релігійного самовираження.

Список використаних джерел

- Ambedkar, B. R., & Gandhi, M. K. (1932). *Poona Pact 1932*. <https://www.constitutionofindia.net/historical-constitution/poona-pact-1932-b-r-ambedkar-and-m-k-gandhi/>
- Frankel, F. R. (1978). *India's political economy, 1947–1977: The gradual revolution*. Princeton University Press.
- Nandy, A. (1988). *The intimate enemy: Loss and recovery of self under colonialism*. Oxford University Press. <https://www.fulcrum.org/concern/monographs/m039k506s#reviews>
- Nehru, J. (1985). *The discovery of India*. Oxford University Press. <https://library.bjp.org/jspui/bitstream/123456789/277/1/The-Discovery-Of-India-Jawaharlal-Nehru.pdf>
- Sharma, J. S. (1955). *Jawaharlal Nehru: A descriptive bibliography*. Delhi. <https://archive.org/details/dli.csl.8613>
- Shashi, S. S. (Ed.) (1996). *Encyclopaedia Indica: Great political personalities of Post Colonial Era-I: Vol. 190. Encyclopaedia Indica: India, Pakistan, Bangladesh*. Anmol Publications.
- Thapar, R. (2019). *The past as present: Forging contemporary identities through history*. Seagull Books.
- The Constitution of India*. (1950). Government of India. <https://www.constitutionofindia.net/constitution/constitution-of-india-1950/>

References

- Ambedkar, B. R., & Gandhi, M. K. (1932). *Poona Pact 1932*. <https://www.constitutionofindia.net/historical-constitution/poona-pact-1932-b-r-ambedkar-and-m-k-gandhi/>
- Frankel, F. R. (1978). *India's political economy, 1947–1977: The gradual revolution*. Princeton University Press.
- Nandy, A. (1988). *The intimate enemy: Loss and recovery of self under colonialism*. Oxford University Press. <https://www.fulcrum.org/concern/monographs/m039k506s#reviews>
- Nehru, J. (1985). *The discovery of India*. Oxford University Press. <https://library.bjp.org/jspui/bitstream/123456789/277/1/The-Discovery-Of-India-Jawaharlal-Nehru.pdf>
- Sharma, J. S. (1955). *Jawaharlal Nehru: A descriptive bibliography*. Delhi. <https://archive.org/details/dli.csl.8613>
- Shashi, S. S. (Ed.) (1996). *Encyclopaedia Indica: Great political personalities of Post Colonial Era-I: Vol. 190. Encyclopaedia Indica: India, Pakistan, Bangladesh*. Anmol Publications.
- Thapar, R. (2019). *The past as present: Forging contemporary identities through history*. Seagull Books.
- The Constitution of India*. (1950). Government of India. <https://www.constitutionofindia.net/constitution/constitution-of-india-1950/>

Отримано редакцією журналу / Received: 01.10.24

Процеженовано / Revised: 15.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 25.11.24

Iryna PETLENKO, PhD (Philos.)

ORCID ID: 0000-0001-9780-9014

e-mail: iryna.petlenko@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

POSTCOLONIAL INDIA: THE ROLE OF LEADER IN SOCIETY TRANSFORMATION

Background. The article is concerned with analyzing the formation of India's postcolonial identity after independence on August 15, 1947. The main narratives of socio-philosophical discourse, the influence of personalities on the construction of statehood, and political aspects that determined the country's further development are explored.

Methods. The research methodology include historical, sociological and political science approaches in the context of postcolonial studies, supplemented by the methodology of elite theory and critical historiography.

R e s u l t s . *The article shows how the colonial rule of the British Empire led to a deep identity crisis for Indians. Colonialism not only physically occupied the country, but also destroyed the consciousness of its population, introducing an inferiority complex and suppressing authentic cultural values. Indian history was reformed by the colonial administration, which impeded the formation of a national identity. In response to these challenges, post-colonial leaders focused their efforts on restoring a sense of dignity to Indians by turning to the sources of national culture. The article focuses on the role of Jawaharlal Nehru and Bhimrao Ramji Ambedkar in shaping a new post-colonial identity through political reforms. Nehru introduced the principles of secularism, democratic socialism and cultural variety. His ideas of unity through recognition of differences were the basis of his policy. Ambedkar was the head of the committee that drafted the Constitution. He ensured that equality and social justice were enshrined. His advocacy for the rights of the untouchables was a defining moment in the achievement of social progress. His contributions to constitutional reforms, such as the prohibition of discrimination and the protection of minority interests, created the conditions for the equal development of a multinational state.*

C o n c l u s i o n s . *The article reveals the importance of cultural, political and economic aspects in the formation of modern India. The postcolonial identity based on the principles of "unity in diversity" became possible due to the efforts of national leaders. The article analyzes the policy of modernization of the newly created state of India. The author examines which political reforms in postcolonial India were the basis for the formation of a new Indian identity. In particular, the abolition of discrimination on religious, social or other grounds and the protection of the rights and freedoms of citizens, the consolidation of the principle of secularism and the separation of state from religious authority.*

K e y w o r d s : *postcolonial identity, Jawaharlal Nehru, Bhimrao Ramji Ambedkar, secularism, "unity in diversity".*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.